KAA 7/2021 vp Turve on luokiteltava uusiutuvaksi luonnonvaraksi. Talousvaliokunta 18.11.2022

Suomen ilmastopaneeli
Kristiina Lång, Timo Vesala, sihteeristö Maria Karttunen

https://www.eduskunta.fi/pdf/KAA+7/2021

Suomen ilmastopaneelin näkemykset

Luonnonvarojen uusiutuvuus on luonnontieteellinen käsite ja prosessi. Uusiutuvuus riippuu siitä, mikä aikajänne valitaan tarkasteltavaksi. Jos turpeen uusiutuvuuden tarkastelun aikajänteeksi valitaan suuruusluokaltaan tuhat vuotta, niin turve voidaan lukea pääpiirteittäin uusiutuvaksi. Aikajänteenä tuhat vuotta ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukainen asiayhteydessä, jossa uusiutuvuutta tulisi tarkastella. Huomioon on otettava erityisesti ilmastonmuutos ja sitä hillitsevä biosfäärin hiilivarastojen pysyvyys sekä luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen. Aikajänne ei ole myöskään tarkoituksenmukainen yhteiskunnan ja politiikan näkökulmasta. Olennainen suuruusluokka aikajänteelle on sata vuotta tai lyhyempi aina kymmeniin vuosiin. Näillä aikajänteillä turve ei ole uusiutuva. Jos turpeen käyttöä halutaan lisätä tai vähintään pitää nykyisellä tasolla luonnontieteellisin perustein, niiden on oltava tieteellisesti perusteltuja.

Vaikka Suomi tekisi poliittisen päätöksen turpeen uusiutuvuudesta luonnontieteellisistä perusteluista huolimatta, niin se ei muuttaisi EU:n päästökaupan sääntöjä eikä Suomen alueellisten päästöjen tilastointia. Kun vaikutuksia tarkastellaan laajasti, hyödyt turvetuotannon jatkamisesta ovat pienemmät kuin haitat. Turvetuotannon työllistävä vaikutus on kansallisella tasolla pieni ja se on perustunut ympäristölle ja ilmastolle haitallisiin tukiin. Turvetuotannon ympäristövaikutukset ovat puolestaan suuret. Turvemaiden käyttöön ja turpeen polttoon liittyvät kasvihuonekaasupäästöt olivat Suomessa noin 22 Mt CO2-ekv. vuonna 2020[1]. Turpeen polton päästöt olivat 5 Mt CO2-ekv. ja ojituksesta johtuvat turpeen hajoamisen päästöt suometsistä, pelloilta ja turvetuotantoalueilta noin 17 Mt CO2-ekv. Lisäksi soiden ojitus on lisännyt vesistökuormitusta, heikentänyt luonnon monimuotoisuutta ja vaikuttanut tulvien yleistymiseen.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja Suomen hiilineutraaliustavoitteen 2035 saavuttaminen edellyttää, että turpeen energiakäytöstä luovutaan. Suomen maankäyttösektorin nettonielu kaipaa vahvistamista ja kaikkien ojitettujen turvemaiden käyttöä tulee vähentää. Maaperän turvevarannon säilyttäminen vahvistaa nettonielua pysyvämmin kuin puuston vuosittainen nielu, joka voi vaihdella hakkuumäärien mukaan. Turvemailla on merkittävää päästövähennyspotentiaalia sekä mahdollisuus parantaa esimerkiksi luonnon monimuotoisuutta ja tulvasuojelua.

Kansalaisaloitteen ehdottama turpeen luokittelu uusiutuvaksi luonnonvaraksi lisäisi suomalaisen turvepolitiikan ennustamattomuutta. Polttoon perustuva energiantuotanto on väistymässä, ja turpeen käyttö tarpeettomasti hidastaa päästöttömään energiaan siirtymistä. Koska siirtymä tapahtuu joka tapauksessa, oleellista on pitää huolta sen oikeudenmukaisesta toteuttamisesta. Oikeudenmukaisen siirtymän periaate on kirjattu muun muassa Euroopan unionin Vihreän kehityksen ohjelman ja Pariisin ilmastosopimuksen perusperiaatteisiin. Vastustuksesta huolimatta valtion tekemä selkeä linjaus turpeen energiakäytöstä luopumiseksi edistää oikeudenmukaista siirtymää kohti vähähiilistä energiajärjestelmää. Selkeän linjauksen lisäksi oikein kohdennetut siirtymää tukevat toimet auttavat helpottamaan alueiden ja toimijoiden taloudellista ahdinkoa. Uusiutuviin perustuva hajautettu

[1] Lång ym. 2022. Turvemaiden käytön vaihtoehdot hiilineutraalissa Suomessa. Suomen ilmastopaneelin raportti 2/2022. Saatavilla: https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2022/04/ilmastopaneelin-raportti-2-2022-turvemaiden-kayton-vaihtoehdot-hiilineutraalissa-suomessa.pdf

energiajärjestelmä pohjaa kotimaiseen tuotantoon ja edistää alueiden kehitystä elinvoimaisiksi ja suomalaisille viihtyisiksi.

Lausunnon valmistelussa on hyödynnetty Ilmastopaneelin julkaisua:

Lång, K., Aro, L., Assmuth, A., Haltia, E., Hellsten, S., Larmola, T., Lempinen, H., Lindfors, L., Lohila, A., Miettinen, A., Minkkinen, K., Nieminen, M., Ollikainen, M., Ojanen, P., Sarkkola, S., Sorvali, J., Seppälä, J., Tolvanen, A., Vainio, A., Wall, A. & Vesala T. 2022. Turvemaiden käytön vaihtoehdot hiilineutraalissa Suomessa. Suomen ilmastopaneelin raportti 2/2022. Saatavilla: https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2022/04/ilmastopaneelin-raportti-2-2022-turvemaiden-kayton-vaihtoehdot-hiilineutraalissa-suomessa.pdf